

1983

HELIKO

TRIMONATA GAZETO DE LA KOMUNUMA ESPERANTO ORGANIZAJO RIJEKA

LA 2-a JARO NUMERO 6 - NOVEMBRO, 1983.

Trimonata gazeto de la Komunuma Esperanto-organizaĵo - Rijeka
Tromjeseĉni list OK Saveza za esperanto - Rijeka

Ĉefredaktoro: Damir Rak
Gl. urednik :

Lektoro: Anja Hurĉak
Lektor:

Adreso de la redakcio: Esperantista societo
"A.Š. Turković"
Korzo narodne revolucije 2a/3
51 000 R I J E K A

Telefono: (051) 34-670

Eldonkvanto: 100 ekzenpleroj
Naklada: primjeraka

Presita en: CENTAR - RIJEKA
Ŝtampano u:

Kunlaboris: Anja Hurĉak, Barica Grgurević, Josip Pleadin,
Sudjelovali: Radoslav Škalamera, Željko Rogić, Damir Rak,
Marinko Zaharija, Vera Mrak, Stjepan Đuretić,
Nives Car-Privilegi, Zagorka Topolovački,
Nenad Salamon

Titolpaĝo:
Nasl. stranica: Zagorka Topolovački

Zdravo helikovci!

Sluŝajŭi blagi kucaj, po oknu prozora, koji me vodi u predgraĉe sna (ozarena lica ispijam "v" do dna), slavim ponovni susret s Jeseni. Toĉim i njoj, moŝda je zbog tog tako 'kiŝna. Ŝape: "Dolazim sa sjevera. I ovde naĉoh svoje prijatelje ta ih istom uputih na jug, neka ŝire vijesti o mojoj ljepoti, bogatstvu i darivanju. Ali dalje sama neĉu iĉi..."

Budim se umoran i pjan. U uŝima mi odzvanja kukaviĉji pjev. Zidni sat, ponosan na svoje sklopljene kazaljke pokazuje ponoĉ, dok njegove fosforne brojke tinjaju u mraku. Prenem se i beznadno pogledam radni stol, kojeg su kroz balkonska vrata milovale srebrne zrake mjesecine ŝto bi se kadikad uspjele provuĉi kroz nemirne grane, drveĉa; grane bogate listovima koji su ŝustro plesali voĉeni jesenjim vjetrom.

Privid?
Il' san? Na stolu leŝi ŝesti broj "Helika"! Svega se veĉ slabo sjeĉam i ne znam ĉiji je to poklon? Moŝ ili meni?

redakcija

Aŭskultante mildan fraĉadon sur la fenestrovitro, enkondukanta min la vestiblon de la sonĝo (kun radianta vizaĝo mi fortrinkas "V" ĝisfunde), festante denovan renkonton kun Aŭtuno. Mi verŝas ankaŭ al ĝi, eble pro tio ĝi estas tiel pluve-ma. Ĝi flustras: "Mi venas de la nordo. Kaj tie ĉi mi trovis miajn amikojn kaj mi direktigis ilin suden kie ili disvastigu mesaĝojn pri mia beleco, riĉeco kaj donacemo. Sed mi mem ne iros pli malproksimen..."

Mi vekigis laca kaj trinkiĝinta. En miaj oreloj reeŝas la kukola kantaĉo. La murhorloĝo, fiera pro siaj kovritaj montriloj anoncas noktomezon dume ĝiaj fosforeskaj numeraloj brile-tas en mallumo.

Mi subite vekigis senespera, ekrigardante la skribtablon tra balkon-pordo karesata per argentaj lunradioj, de tempo al tempo traprenetebla la maltrankvilajn arbo-branĉoj, branĉoj riĉe ornamitaj per folioj kiuj gvidataj de la aŭtuna vento alegre dancadis.

Ĉu ŝajno? Aŭ sonĝo?

Sur la tablo kuŝas la 6-a Nr-o de HELIKOI

Ĉion mi, jam malforte rememoras ne sciante kies donaco ĝi estas?

Mia aŭ al mi ?

Enhavo:

Pago:

1. Parolo de redaktoro-----	1
2. Riĉa somero de la Rijeka-esperantistoj-----	3
3. Esperantski most Kina-Jugoslavija-----	4
4. Poezija-----	6
5. Knjiga-----	7
6. Mesaĝoj el esp.-societo „Mali Loŝinj“-----	8
7. Utiligi eblecojn de Platak-----	9
8. Tito-Sutjeska-izvidaĉi-----	10
9. Aforizmi-----	11
10. Željko Rogić-poezija-----	12
11. Kongreso de blindaj esperantistoj-----	13
12. Ĉampioneco de la EL „Centar“-ŝako-----	14
13. Damir Rak-poezija-----	15
14. Glazba, depresija i samoubojstvo-----	16
15. Optimista kaj pesimista-----	17
16. Strip-----	18
17. Smijeh je zdrav-----	19

Riĉa somero de la Rijeka-esperantistoj

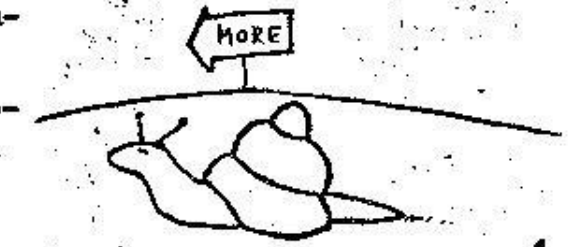
La membroj de la Esp.-societo "A.Š. Turković"-Rijeka finis sian ĉi-jaran aktivecon per partopreno en diversaj renkontiĝoj de esperantistoj.

La budapeŝtan UEA-kongreson partoprenis 6 membroj, ankaŭ la kongreson de nevidantoj ĉeestis nia delegitino, Barica Grgurević.

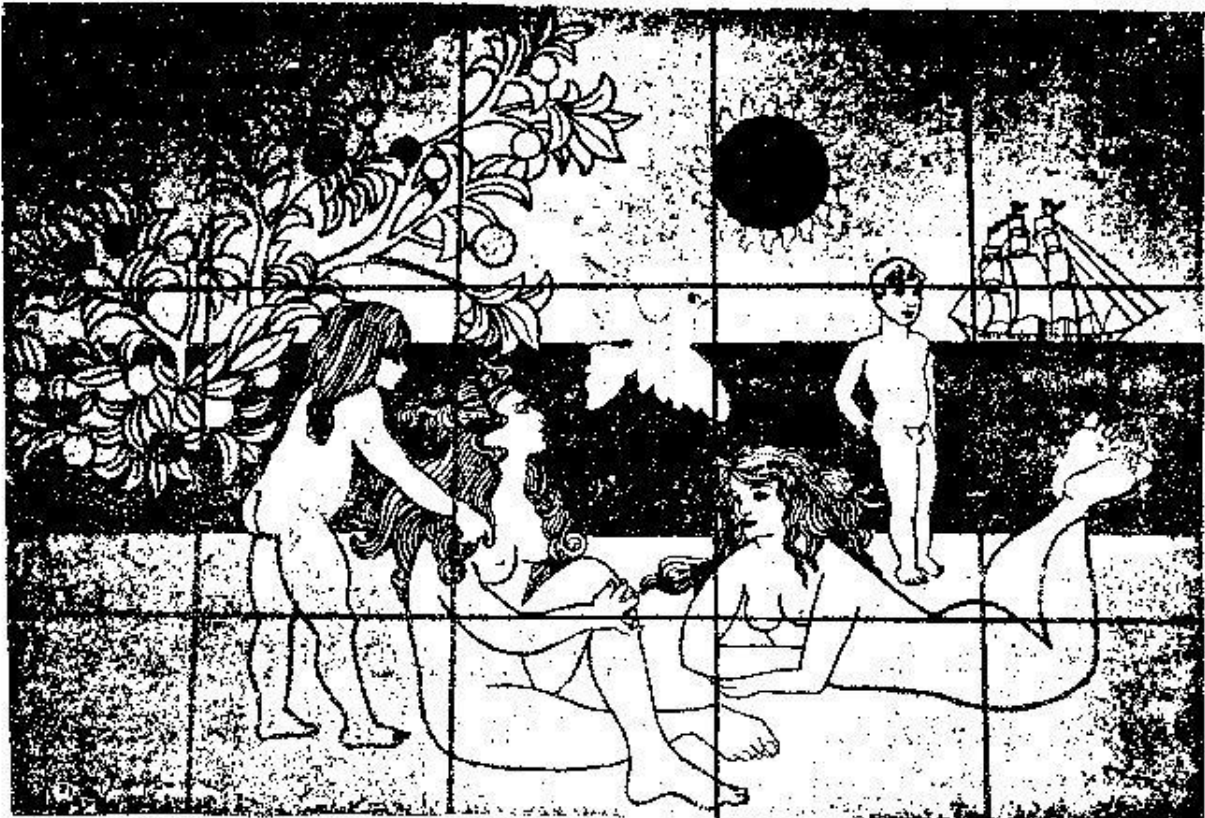
Komence de julio niaj delegitoj partoprenis ankaŭ kunvenon de JEL-pedagogoj en Ŝkofja Loka, ok el niaj societanoj ĉeestis la Trilandan konferencon, ankaŭ en Ŝkofja Loka.

Bedaŭrinde, la SAT-kongreson en Lit (Aŭstrio) kaj ILEI-konferencon en Portugalio -pro akcidento- ne povis partopreni niaj antaŭviditaj delegitoj.

Pri ĉiuj ĉi renkontiĝoj raportis la partoprenintoj al la societanoj okaze la kunveno fine de septembro.

J. TRIFKOVIĆ

ESPERANTSKI MOST KINA-JUGOSLAVIJA

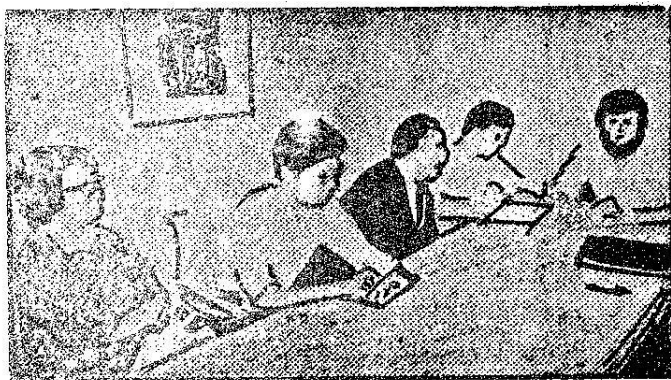
SUSRETI

KINESKI ESPERANTISTI U RIJECI

Delegacija Saveza esperantista Kine koja je kao gost Saveza za esperanto Hrvatske boravila u našoj zemlji od 12. do 31. kolovoza, na području Zajednice općina Rijeka provela je pet dana. To je prvi put da službena delegacija kineskih esperantista boravi u našoj zemlji. Za vrijeme boravka Rijeci četveročlana delegacija susrela se sa šest predstavnika riječkog Društva esperantista »A. S. Trzković«. U ugodnu višeznačnu drugarsku razgovoru svi su se sugovornici, međusobno, izvršno sporazumijevali esperantom.

Vodja kineske delegacije drug Džan Čičen, generalni sekretar Saveza esperantista Kine, odgovarajući na niz pitanja, ocrtao sadašnji trenutak esperantskog pokreta i međunarodnog jezika u NR Kini.

Članovi delegacije Saveza esperantista Kine

STO TISUCA KINEZA SURADNA UČI ESPERANTO SUSRETI

Savez esperantista Kine dobio je ove godine veliko priznanje. Svjetski savez esperantista (Universala Esperanto Asocio) nagradio je pokalom NR Kina kao zemlju što je u posljednjih nekoliko godina najviše pridonijela širenju i praktičnoj upotrebi međunarodnog jezika esperanta.

»ALKAR« S ESPERANTA NA KINESKI

Vrijedna je spomena i jedna zanimljiva vest. »Alkar« Dinka Simonovića preveden je na esperanto već 1926. godine. Kad je poslije kineske revolucije jedna kineska delegacija (na esperantika) htjela prema našoj zemlji pokazati znak pažnje, darovala je knjigu na kineskom jeziku. Bio je to »esperanta na kineski« preveo Dinko Simonović »Alkar«.

RAĐO ŠKALABEŽA

RIJEKA, 26. kolovoza — Četveročlana delegacija Saveza esperantista Kine, gost Saveza za esperanto Hrvatske, boravi u višednevnom posjetu Rijeci i Puli. Članovi delegacije, koju predvodi ZHANG QICHEN, generalni sekretar Saveza esperantista Kine posjetili su brodogradilište »3. maj« gdje im je prikazan kratkometražni film o tom kolektivu i o gradnji brodova za NR Kinu.

Kineski esperantisti posjetili su i redakciju »NOVOG LISTA«, gdje su se zadržali u dužem srdačnom razgovoru, a susreli su se i sa članovima Društva esperantista Rijeke.

Članovi delegacije kineskih esperantista posjetit će u subotu Petrokemiju na Krku, a potom će otputovati u trodnevni posjet Puli, gdje će se susresti sa pulskim esperantistima, razgledati znamenitosti Pule i posjetiti brodogradilište »Uljanik«.

Gosti iz NR Kine posjetit će u nedjelju i političku školu Saveza socijalističke omladine Hrvatske u Fažani.

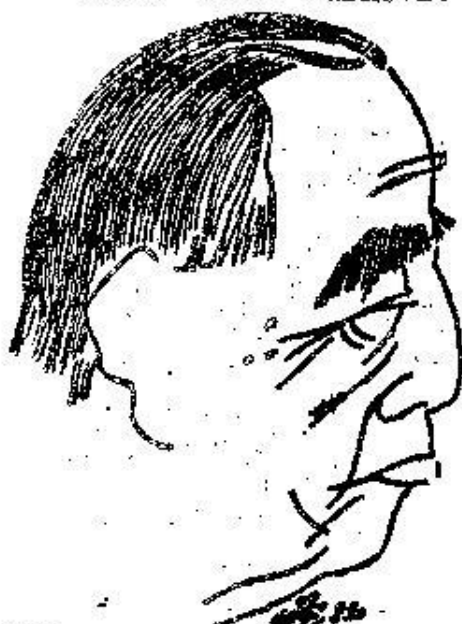
M. K.

RAZGOVOR S DŽANOM ČIČENOM, generalnim sekretarom Saveza esperantista Kine

ĈINIA ESPERANTISTA DELEĜACIO RESTADIS EN JUGOSLAVIO

Post la UEA-kongreso en Budapeŝto la 4-persona ĉinia Esperantodelegacio, invizita gaste de SEH, restadis ankoraŭ kvin tagoj en Rijeka, kunveninte kun la reprezentantoj de la Rijeka-Esp. societo "A.Š. Turković".

DŽAN ĈIĈEN: Jugoslavenski i kineski narodi su pravi prijatelji. (Kroki-kartona M. Cvijanovića)

La ĉinia Esp.-asocio ricevis ĉi-jare gravan laŭdon okaze la UEA-kongreso en Budapeŝto. Nome, ĝi ricevis pokalon kiel landa asocio kiu dum la lastaj jaroj pleje kontribuis al disvastigo kaj praktika uzo de Esperanto.

DŽAN ĈIĈEN, ĝenerala sekretario de la ĉinia Esp.-Ligo preparolis diversajn eblecojn por kunlabori kun jugoslaviaj esperantistoj. Anonciante la UEA-kongreson, 1986.j. en Ĉinio - Pekino, li esprimis deziron, ke jugoslaviaj esperantistoj helpu en tiaj organizaj antaŭpreparoj.

Pri personaj impresoj de la ĉinia Esperantista delegitaro, s-ano DŽAN

ĈIĈEN diris: Iĉu niaj ekonoj, Esp.-movado en Jugoslavio kaj precipe en Kroatujo estas disvastigita kaj havas sian solidan bazon. La vivkonstancoj en via lando estas pli bonaj ol ĉe ni, en Ĉinio. Dum la lastaj jaroj Jugoslavio konsiderinde progresis. Senrigarde la ekonomiajn malfacilaĵojn en kiuj vi nuntempe troviĝas, la progreso en Jugoslavio estas ĉie videbla.

Post la restado en Rijeka la ĉinia Esp.-o delegitaro forveturis al Pula, kie ili vizitis la ŝipfarejon "Uljenik", tra-rigardis la vidindaĵojn de Pula kaj renkontiĝis kun esperantistoj de Pula.

A.H.

Citate

Prijatelj je najbolja imovina u životu.

Počni, započeti je polovica djela.

Nok živiš, dolikuje ti da se nadaš.

Treba promijeniti duh, a ne podneblje.

Drugom često opraštaj, sebi nikad.

Kjell Walraemoen

PLANINSKI CRTEŽ U BIJELOM SJEĆANJU

Rani mraz
krajem nekog rujna.
Te godine umrla je mati.
Konji za vuču
stresli su rosu sa svojih gustih griva
preko napetih vodica.
Žene se skupile uokolo,
kraj njenog zadnjeg ležaja
i plele vijence cvijeća
za ukočene ruke.
Noć je slikala
planinske obrise na obzorju
koji mi i sada trepere
u bijelom sjećanju.
Dugo sam plakao
dok su ptice selice
vjetrile svoje perje
pred dugo putovanje:
Te godine umrla je moja mati.

Poezija je veća, plemenitija i humanija ukoliko su

veze između umjetničkih ostvarenja i naroda in-

timnije i dublje

Mauro Nervi

PRELUDIJ

Didona plače noćas u vodi boje ljubice,
a vjetar protječe
kroz njene ispružene prste. Vjetar
noć, zvijezde do obzorja;
ne smiju se Parce
kraj velike vatre; Didona plače.
Slušaj čovječe: mrak se spušta
nad Kartagu, a na obzorju
brodovi prave dugi, dugi
niz
- slušaj zvijezde romore,
a mjesec je puniji no one noći
kad je Sapfo opjevala
njene ružičaste prste od svjetla
i rascvjetali kokotac.
Mrkli mrak ne skriva otvorene labute
u Cidonu, a šapat polja
preko mora odjekom nosi
mnogogluha noć.
Proljeće svoje ne propustaj, jer:
brodovi ne čekaju.

Prijevod s esperanta:
Josip Pleštin

Bilješke o autoru:

Kjell Walraamoen rođen je u Alvdalu (Norveška) 23. lipnja 1931. Farmer, potom drvosječa, a jedno vrijeme bavi se i novinarstvom. Od mladosti piše poeziju i prozu, a u novinama debitira sa 18 godina. Piše originalno na esperantu, a 1973. dobio je prvu nagradu za esperantsku poeziju na natječaju književnog esperantskog lista "Literatura Foiro".

Bilješke o autoru:

Mauro Nervi, italijan, student medicine. Jedan od najtalentiranijih pjesnika mlade generacije koji originalno pišu na esperantu.

TUMAČ IMENA I POJMOVA

Didona - legendarna kraljica Kartage

Parce - ime tri božice koje tkaju, namataju i režu nit ljudskog života

Sapfoa - helenska pjesnikinja (6. st. prije nove ere)

Cidon - lučki grad u Feniciji sjeverno od Tira (danas Sidon)

kokotac- biljka iz porodice mahunarki (lat. Melilotus)

KNJIGA

Bajka za sve uzraste

● (William Kotzwinkle: »E. T. došljak iz svemira«, CIP, Zagreb, 1983)

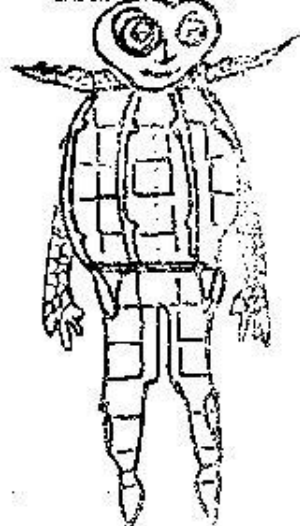
Jedan mali, za naše pojmove ružan vanzemaljski botaničar, povučen znatiželjom da upozna Zemljane, ostaje napušten od svojih drugova, koji su prinuđeni bježati, pošto im je svemirski brod otkriven. Tri milijuna svjetlosnih godina udaljen od matičnog planeta, sam i napušten, nalazi zaklon, pomoć i razumijevanje kod malog školarca Eliotta, koji mu uz nesebičnu pomoć svojih vršnjaka omogućuje povratak na rodnu planetu. To je najjednostavnije ispričan sadržaj romana američkog autora Williama Kotzwinkle, koji je na temelju filmskog scenarija Melissa Mathison, napisanog za potrebe istoimenog filma Stevena Spilberga, napisao zanimljiv tekst koji sadržajem i načinom pisanja više asocira na

suvremenu bajku našeg doba, nego na naučno popularni roman. Za razliku od ranijih aliđenbenka i epigona majstora naučne fantastike Clarka Asimova i drugih, Kotzwinkle je motivu susreta Zemljanina s vanzemaljcem prišao s više humora, šale i neozbiljnosti, što je tekstu dalo pogodan došaj i očaravajuću modernu bajku. Njegov neugledni svemirac prvenstveno je komična pojava kruškolika oblika a manje mudriji svemoguću znanstvenik, koji svoje supermoći koristi isključivo za dječju zabavu. Takvim likom svemirca autor je »razbio« sliku o brutalnim i agresivnim osvajateljima iz svemira, koji više plaše djecu umjesto da ih zabavljaju. Razbijajući klasičan tip science-fiction romana, Kotzwinkle je na-

pisao dirljivu priču za sve uzraste koja propagira davnno zaboravljene vrline — prijateljstvo, razumijevanje, ljubav. Izbor dječaka za glavnog junaka nije bezrazložan, autori su smatrali da će Eliottova dječja mašta i svijet, neopterećeni stresovima i strahovima odraslih, spontanije prihvatiti mogućnost susreta »treće vrste« i na to reagirati mnogo humanije negoli odrasli, ne nalazeći u tome ništa opasno ili senzacionalno već samo idealnu priliku za vrhunsku zabavu. Prilazeći susretu dviju civilizacija na takav način, izbjegavajući agresivnost i nasilje a propagirajući prijateljstvo i razumijevanje, autor nas je knjigom o malom dobrom vanzemaljcu i njegovim problemima, bar na čas

vratio u ono doba, kad smo uz literaturu braće Grimm, Andersena ili Ivane Brlić Mažuranić svi imali svoj čarobnjaka koji je čarobnim štapićem rješavao sve naše probleme. Danasnja djeca imaju E.T.-ija.

GORAN KALOČJERA

MESAĜOJ EL ESP.-SOCIETO „MALI LOŠINJ“

La junulara laborbrigado de la insulo Mali Loŝinj partoprenis en federacia laboraktiveco "Titova Mitrovica 83". La fondiĝon de tiu ĉi brigado iniciatis la Prezidentaro de la KKSJ, Mali Loŝinj, speciale danke al aktiveco de Goran Savić, sekretario de la junulara organizaĵo Cres-Loŝinj.

Partoprenis 30 gejunuloj: inter ili tri esperantistoj. Dudekok tagojn daŭris ilia nelecigebla "ŝturmaktiveco", 4.VI-2.VII.; anafatagmeze sur la trakbazo, posttagmeze partoprenante diversajn kursojn: fotokino, ŝoforado, lernado de albana lingvo kaj en sportaj kaj alispecaj aktivecoj, havinte

tiel eblecon amikiĝi kun brigadanoj de aliaj brigadoj.

La 2^{nda} de julio estis la adiaŭa tago, tago de ĝojo kaj malĝojo! Ĝojo ĉar loŝinaj brigadanoj plenumis sian promeson: reveni kun 6 ŝturminsignoj, kaj malĝojo pro adiaŭo kaj disiĝo de siaj novaj amikoj kun kiuj ili forĝis profundan amikecon.

Estis disiĝo kun larmoj en okuloj kaj espero en koroj denove revidiĝi kun ili ie dum venontaj junularaj laboraktivecoj.

Alveninte hejmen, la brigadanoj okazigis en MARINA (Mali Loŝinj) brigadanan vesperaranĝon, diplomojn kaj ŝturminsignojn.

Je la nomo de la Esperantista societo Mali Loŝinj sian sekretariino Nives Car-Privileĝi transdonis florkukedon al Zoran Rodić, brigadkomandanto, ekdezirante novaĵn sukcesojn en iliaj estontaj aktivecoj.

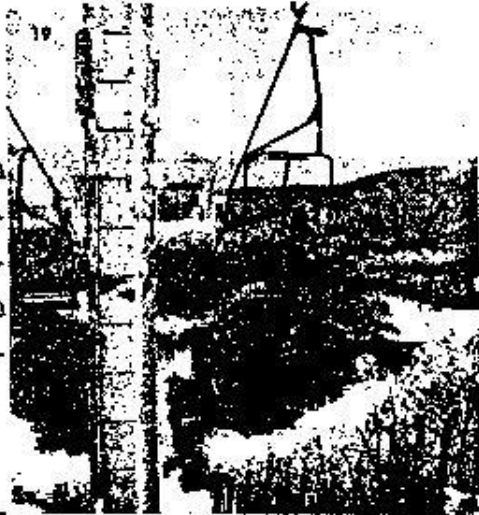
N. C-P.

(na slici: Rajko Cvijić (E), Ted Kostić i Miljenko Privilegi (E))

UTILIGI EBLECOJN DE PLATAK

Ekskursejo "Platak", nur kelkmetroj for de Rijeka, je alteco de 1111 metrojn havas tre konvenajn klimato-kondiĉojn kaj estas por rijekanoj tre ŝatata somerumejo kaj belega vintra skiumejo, tial ĝi eniras en turismajn aktivecojn de Rijekaloĝantaro. Tio estas akcentita okaze solena kunveno de la Turisma Komunuma Asocio-Rijeka,

la 28^{an} de junio ĉ.j., kiun partoprenis delegitoj de turismaj kaj aliaj organizaĵoj jubeleante 30-jaran porturisman agadon kaj 20-jariĝon de sia porturisma agado.

Tiokaze estas ankaŭ preparolita daŭriga kunlaboro inter ĝi kaj Esp. Societo "A.Š. Turković" en Rijeka, kiu, inter aliaj ricevis diplomon kiel rekono pro la ĝisnuna sukcesplena kunagado en la kampo de turismo en Rijekaregiono.

TURISTIĀKI SANEZ OPCINE RIJENA

U POVODU 30 GODINA BELOVANJA
KVALITICKE BELIŠTIRNE EKSPANZIVNE I 30
GODINA TURISTICKE DE ZAVUDA PRIZNANJE

dr. Stjepan Kujic

PRIZNANJE

dr. Stjepan Kujic

Esperantista

"A.Š. TURKOVIĆ"

ZA USPESAN RADI, BODU SUBANU
IPRUŠENU PODRŠTU I OSTVARENJE
ZADATAKA I CILJEVA
TURISTICKE BELIŠTIRNE ORGANIZACIJE

U RIJECI, 3. LIPNA 1983.

PREZIDENTNIK
dr. Stjepan Kujic

PRIZNANJE
dr. Stjepan Kujic

Tito-Sutjeska-izviđači

Od 1-10. juna 1983. povodom svečanog obilježavanja 40-te godišnjice bitaka na Neretvi i Sutjesci održana je na Tjentištu VII smotra Saveza izviđača Jugoslavije "Vječno kući Sutjeska". U ovoj velikoj smotri izviđačkih dostignuća učestvovalo je oko 8000 mladih iz svih krajeva naše zemlje. Oni su na strmim stazama, proplancima i vrletnim visovima upoznali mjesta gdje su Titovi vojnici ugrađivali svoje živote za naš život.

U sklopu smotre održan je i JIP (Jugoslavenski izviđačko partizanski višeboj) "Narodni heroj Ratko Vujović-Čoče".

Stariji izviđači sjećaju se proslave petnaestogodišnjice bitke na Sutjesci i logorske vatre uz Tita i Nasera. Iako ove godine na proslavi nije bilo Tita svaki učesnik smotre je živio s Titom u srcu, jer vječni huk Sutjeske ostaje zauvijek inspiracija mladosti.

NEZABORAVAN TRENUTAK

Sutjeska - Tjentište, 3. jula 1983.

Prije početka logorske vatre izviđači su se mimo protokola probili do Tita i zamolili ga za autogram. S desne strane Tita sjedi Gamal Abdel Naser, posve lijevo je dr Ivan Ribar, a do njega Jovan Veselinov.

SURADNJA RIJEČKIH I NIŠKIH IZVIĐAČA

Bratimljenje uz Sutjesku

Riječki izviđači bili su na 7. smotri Saveza izviđača Jugoslavije, u zajedničkom logoru izviđača Zajednice općine Rijeka. Dio odreda nazvanog 13. primorsko-goranska udarna divizija okupio je 184 izviđača iz više općinske regije. Vrednom je rukovodio podpredsjednik SIO Rijeka Vojko Oberanel. Za 82 izviđača iz Rijeke 7. smotra Saveza izviđača Jugoslavije bila je izuzetno vrijedno iskustvo.

O uspješnosti logorovanja dokaz je povelje o bratimljenju i suradnji izviđača dvaju gradova iz dvije republike. Povelje je potpisana pored 400 izviđača dvaju gradova okupljenih uz logorsku vatru u logoru Nišliza na Tjentištu.

priređio N. S.

Izviđački kviz

ZLATNA RIBICA

Ovaj puta »Izviđački kviz« je namijenjen izviđačima Druge izviđačke zvijezde (I Prve partizanske), ali mogu se s njim pozabaviti i drugi čitaoci.

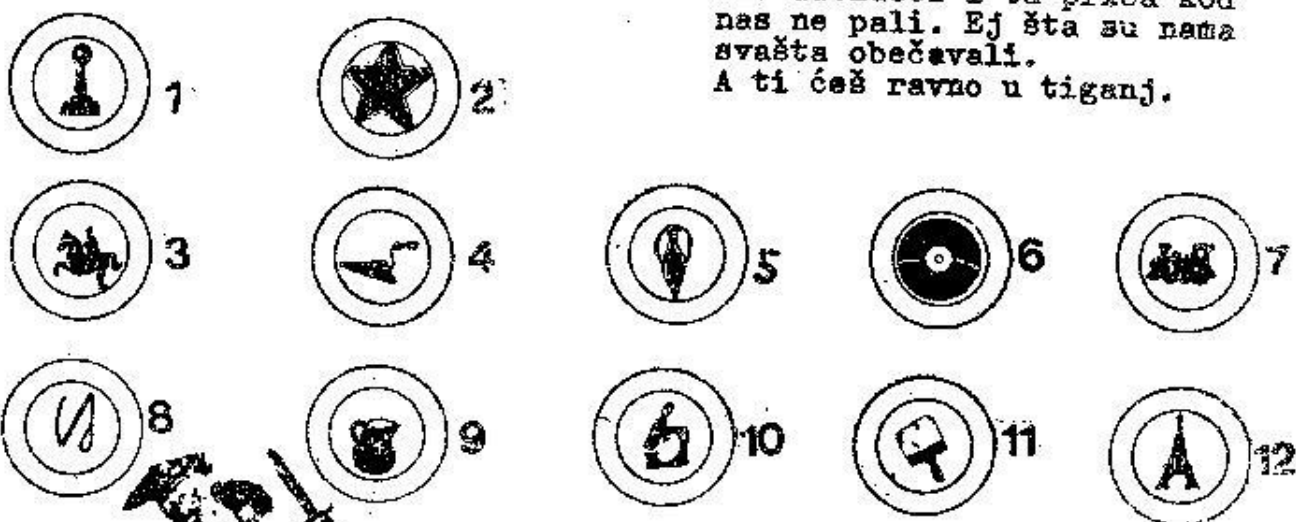
Zadatak je jednostavan: potrebno je uz navedene nazive vještartva upisati broj pripadajuće oznake, a zatim odgovoriti na pitanje: »Koje tri od navedenih vještartava ne postoje u službenom propisu vještartava u Savezu izviđača Jugoslavije?« Naravno, ne postoje ni te oznake, niti uvjeti za ta vještartva.

_____ stenograf	_____ graver
_____ etnolog	_____ željezničar
_____ konjanik	_____ diskofil
_____ partizan	_____ gmčar
_____ zidar	_____ pismoslikar
_____ turist	_____ istraživač

Izviđači uporno pecaju na obali rijeke, cijeli dan ništa niti da zagriže...

I onda naj srećniji konačno upeca jednu poveću ribicu i to neobičnu pa još govori:
- Plemeniti mladiću pusti me natrag u vodu, ispunit ću ti tri želje, naime ja sam zlatna ribica.

- Zlatna moja odgovara ovaj da ti se predstavimo: Mi smo izviđači i ta priča kod nas ne pali. Ej šta su nama svašta obećavali. A ti ćeš ravno u tiganj.

Izviđačima su prijatelja. Ko po uoče
- nekada se čuvao.

Lako je kritizirati drugog, kritizirati
ti prijatelj.

bio tajčan s dva lica
postao profesor. (U.M.)

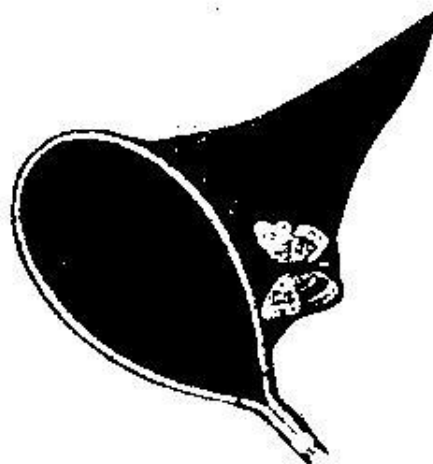
U melonima i kumpirima najvažnije
je očuvati - kumpir.

ŽELJKO ROGIĆ

Kolekcionarka

Kroz prozor gledam leptirov let.
Ne, leptiru ne leti u moj stan
dosta me je varalo šarenilo tvojih krila.
Pucat ću ako prideš bliže,
Ne želim da budem još jedna sprešana žrtva
u kolekciji tvojih leptira.

Život

Ja nikad nisam učio život,
uvijek je on mene podučavao
i bio mi je sjenka i bio mi je pravda
i bio mi je čelak osvjetnik,
a ja sam ga slijepo slušao, volio, želio
jerom se ne uči ali mi često zapliće
korak i tjera me dalje da slijedim
jer samo tako mogu živjeti život.

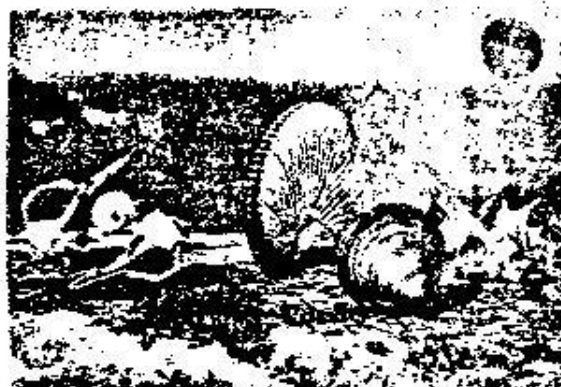
PETAR LEMŠ

Na obali tišina

Kako su ljudi svi daleko!
Stvari - tuđe, u neglu pale.
Govor, a samo gluko sunce
suje povika uzviknule.
Čekaš, a nikoga nema
Samo te gleda tvoja sjena.
Ljubiš, krvariš u ljubavi,
a za te niko ne zna.

Kako su ljudi svi daleko!
Daleko, gluko je i nebo!

Ko školjka bačena na suho
Tišina muči ne sve jače.
Ležim na pijesku kao školjka
u kojoj neko more plače.

Kongreso de blindaj esperantistoj

(6-13^{an} de agosto)

IKB okazis ĉi-jare en Budapeŝto. La kongreson partoprenis 180 blindaj esperantistoj kun siaj akompanantoj el 19 landoj. La plej grandaj grupoj venis el Pollando kaj el Jugoslavio.

Ĉefa kongresa temo estis: integriĝo de blindaj esperantistoj inter la vidintaj esperantistaj asocioj. Dum la kongreso oni pritraktis diversajn aliajn problemojn pri plibonigo de kunagado inter la blindaj homoj en diversaj landoj.

Kiel kutime, dum ĉiuj esperantistaj kongresoj oni ekkonas la blindulaj societojn en la lando kie okazas la kongreso. En Budapeŝto ni vizitis vendejojn por diversaj helpiloj kiel Braila-skribmaŝinoj, ŝaktabuloj, parolantaj kalkuliloj kaj horloĝoj por blinduloj. Ankaŭ ni vizitis la blindaj homojn en laborejoj kie ili produktas diversajn aĵojn.

Dum la kongreso oni organizis duontagen kaj tutagan ekskursojn. Ĉijare ni vizitis Balaton First kaj Balaton lagon.

Reveninte ni vizitis malnovan urbon Buda kaj ĉeestis la organon koncerton kiun speciale por ni organizis urba blindulocio. En la kongresejo ili preparis diversajn kulturajn aranĝojn, kvizojn, nacian vesperon kaj artan vesperon kiun aranĝis la partoprenantaj kongresanoj.

Ĉiuj kongresoj kaj similaj renkontiĝoj estas tre utilaj kaj pliriĝigas la vivon de blindaj esperantistoj.

Barica Grgurević

akkluboesperantoŝakkluboesperantoŝakkluboesperantoŝakkluboesperantoŝakklubo

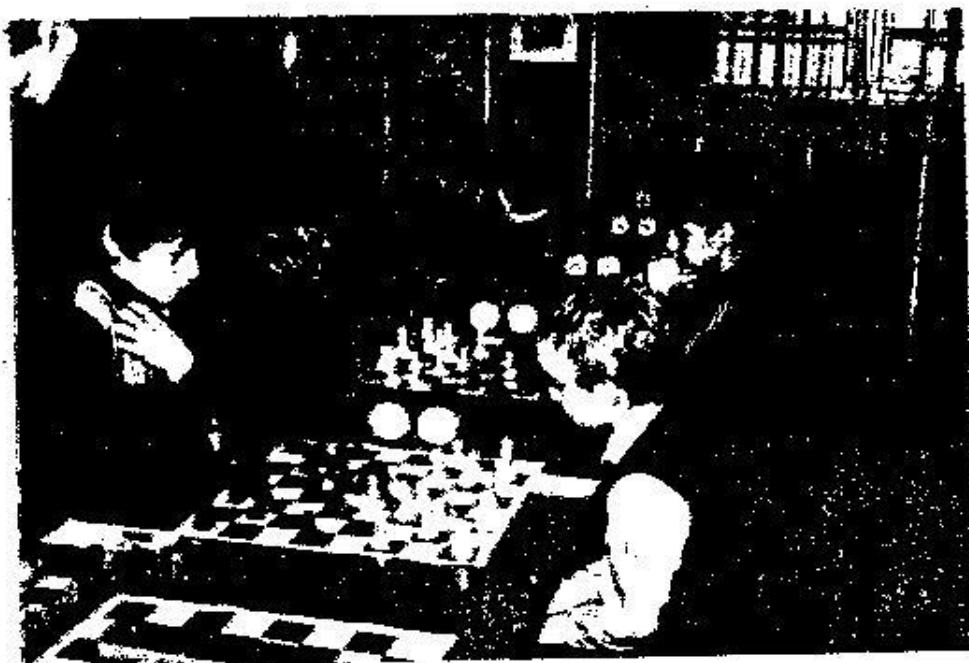
Ĉampioneco de la EL "Centar" MARTIN MIHARIJA – ĈAMPIONO

La ĉijara Ŝak-Ĉampioneco de la EL "Centar" okazis "timige" trankvile. Nur unu surprizo: Bobanac-Hrzić 1:0! Tro mizere! Ĉeteraj rezultoj tede antaŭvideblaj. Malnovuloj-novuloj...tago-no-
kto. Ĉu nova generacio estas malpli talentita? Eble, nur ŝajnas tiel. Ĉar, tamen ni rimarkis la 8-jarulon Mato Ivanišević, 11-jarulinon Sanja Jeraić, 9-jarulinon Helena Gligora kaj Marijana Validžić. Talentoj, ja, ekzistas, poste dependos nur de la laboro.

En la Ĉampioneco partoprenis 24 gelnantoj de la III ĝis la VI klaso. La nura favorito, 11-jara MARTIN MIHARIJA facile gajnis la ĉampionan titolon. Li ĉar "donacis" 0,5 de poento al sia samklasano Hrzić kaj ceterajn matĉojn li gajnis.

Jen la plasmano: Miharija(VI kl.)8,5 , Hrzić(VI)7,5 , Hr. Gligora(VI), Sanja Jeraić(V) kaj I. Tomljenović(VI) po6, Bobanac(V)5,5, Helena Gligora(III)4,5 , Ivanišević(III), Marijana Validžić(III) kaj Knežević(III) po 4 poentoj, ktp....

S.D.

MARTIN MIHARIJA (la 1-a dekstre) ĉe matĉo "Goranka"-Esperanto 1982. j.
(videblaĵ estas ankoraŭ A. Seršić kaj L. Derado de nia teamo)

nastavaĵo na strani 17

DAMIR RAK

Sreća

U svijetu ovom, teško je naći sreću
kad drugovi tvoji noge ti podmaću
prijatelja nemaš, sam si, daleko je sreća
životariš pusto, a tuga sve veća.

I dok probijaš bodljikavu žicu života
osjetiš nemir, nesigurnost ti tijelom kola
tad shvatiš, ruka je tvoja kratka
al jača, jača je volja.

Ti

Bjelokost ti ruke
O' stas
k brezi svit se možeš
prepoznao te tko bi?
Obraza ti titraj
ljeskanje na vodi mlade mjesečine
Pogled, glas i ime...

AŬTUNAĴ AKTIVECOJ DE LA E. SOCIETO „A. Š. TURKOVIĆ“ - RIJEKA

En la nova lernojaro 1983/84 daŭriĝas poresperantaj aktivecoj en la lokaj elementaj lernejoj "Josip Brusić" kaj "Fran Paravić-Bobi".

En la elementa lernejo "Vladimir Gortan" komenciĝis esp. instruado por gelernantoj de la 4-a instruklaso.

Enkonduke estas prezentita informprelego pri Esperanto kiam ĉeestis ĉk. 100 gelernantoj de tiu ĉi lernejo kaj dek de aliaj gelernantoj. Post tiu prelego formiĝis la grupo de ĉk. 30 gelernantoj de 4-a klaso, kiuj dum la 1983/84^a lernojaro okupiĝos pri Esperanto-instruado en kadre de 4 libervolaj okupitecoj. En oktobro komencis ankaŭ la aŭtuna Esperanto-kurso por urbanoj kiu daŭros regule dum 3 monatoj, dufoje semajne.

GLAZBA, DEPRESIJA I SAMOUBOJSTVO

Tužna raspoloženja, depresivna stanja, depresija i samoubojstvo često su povezana s glazbom. U takvim stanjima čovjek, odnosno bolesnik često si sam odabire glazbu, koja ga smiruje, smanjuje osamljenost, ali nerijetko i povećava stupanj depresije, posebno određeno suženje (situativno, dinamsko, interpersonalno i valzativno), kočenu agresiju i autoagresiju, te razmišljanja i fantazije o samoubojstvu kao jedinom mogućem izlazu (prema Ringelu). Glazba zapravo pruža olakšanje uvodeći bolesnika u dalju regresiju. U blažem slučaju to može biti sociopatski-depresivna reakcija ili osobnost jednog alkoholičara, koji u određenoj fazi bolesti ili liječenja sam sebi desetke puta dnevno pušta gramofonsku ploču slatunjavog i otužnog »Ksi-meronija« ili to može biti upravo režirano samoubojstvo uz glazbu mađarskog skladatelja Seress Rezsóa (ciganska romanska »Tužna nedjelja«), čije su monotone silazne triole izgleda u mnogih depresivnih ljudi dovele do daljeg produbljivanja takvog stanja i, posredno ili neposredno, i do samoubojstva. Ne samo da je sam skladatelj izvršio samoubojstvo, već je epidemija samoubojstva u nekim zemljama bila tako velika da je pjesma morala biti zabranjivana za javno izvođenje.

I inače u glazbenoj literaturi nalazimo niz primjera tužaljki,

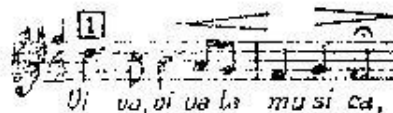
tužbalica u narodu naricaljki – narodnih pjesama, a u ozbiljnoj glazbi niz »marche funebres«, od Ludviga van Beethovena, Frederica Chopina pa nadalje.

Zanimljivo je da ne samo određena polakša tempa, monotoni ritmovi, pa određene melodičke i sazvučne strukture tu imaju uloga, već i određeni glazbeni načini, posebno c-mol, u kojem je skladano – ne slučajno – niz takvih skladbi (od »Tužne nedjelje« preko nekih drugih do Beethovenovih simfonija).

Neka su glazbena djela i osim »Tužne nedjelje«, ne samo po glazbi već i po tekstu, sazdana u »samoubojstvenom« ugođaju. Od vrednije glazbene literature to su: potpuno afektivno sužen i ispražnjen ugođaj tenorske arije iz trećeg čina Verdijeve opere »Otelo« istoimenog temperamentnog i zaljubivog glavnog junaka opere, zatim depresivno halucinatorno hladno odsutna zadnja pjesma o »Verglašu« (»Der Leiermann«) iz Schubertovog najznačajnijeg pjevačkog ciklusa »Zimsko putovanje« u kojoj »Müllerov romantični shizoidektivni pjesnik – lutalica praktički oprakta sa životom, priključujući se svojoj već zapravo izvanzemaljskoj ili barem irealnoj iluziji (?), halucinaciji (?) verglašu. Tu prevladava krajnje pojednostavljenje melodije uz male varijacije i izražena ponavljanja, te harmonijska jednostavnost i ritmičko gotovo ukočenje; osim zadnje fraze, koje ujedno poziva na »zadnji korak«.

dr D. Brettenfeld
B. Subić

Prema suvremenijim stano-
vištima i znanstvenim istraživa-
njima, depresivni bolesnik ra-
poznaje samo veselu glazbu kao
neugodnu, dok mu je tužna glaz-
ba bliska, i ne osjeća je kao dep-
resivnu. Takav »IZO« – princip
iako neophodan, krije u sebi po-
tencijalnu opasnost, pa traži veli-
ku opreznost, jer u stanju blaže-
nja iz depresije takva glazba
može biti otponac zatamnjenog
samoubojstvenog poriva.

STO SE
TO NAS
TICE?

PUSTI IH, MICKA
I PASI DAJE!

IZVON: ZDRAVSTVENI
LIST

OPTIMISTA KAJ PESIMISTA

Estis du ranoj. Ili saltadis en la verda korto, venis ĝis la muro ne povis antaŭen, tamen ili transsaltis ĝin. Sed preter la muro atendis ilin malagrablaĵo. Nome, ili transsaltintela muron ili falis en la poton duonplena je lakto. Ili apenaŭ sukcesis teni sin surnivele. La rano falinta iom pli dekstren partike ekĝemis: "Ne valoras. Ni droniĝos. Ne estas savo por ni. Neniu el niaj estas en la proksimeco."

La alia rano diris: "Ne parolu! Vi nur mallaciĝas. Ĝis kiam ni vivas, ekzistas espero!"

"Mi ĉesos gambsvingi. Tio estas vera martirado. Adiaŭ", diris la unua rano kaj subfokiĝis.

La dua rano daŭrigis gambsvinpadon tenante sin surnivele ne malesperante, ke ĝi iel saviĝos. Sed neniu troviĝis en la proksimeco.

Kelkajn minutojn poste ĝi sentis krudan kugleton sub siaj piedoj. Estis tio laktokrema kugleto. Eluzinte eksalteblecon ĝi transsaltis la poton-randon. Volante ĝi eligis langon primokante ĉiujn pesimistojn en la mondo.

(pripremio M.Z.)

Ligo de Elementaj Lernejoj de Rijeka 1984.j. DAŬRIGO DE LA SUKCESOJ?

Ĉiu ŝanĝiĝo de generacioj alportas ioman necertecon. Lorena Derado kaj Darko Hajdinjak pasintjare, Mario Grohovac kaj Dragan Tutek ĉi-jare finis la elementan edukadon, kaj Robert Ribarić aliĝis al alia klubo. La lernejan ŝak-teaman "ostaron" transprenis la duopo, 11-jaruloj Miharija-Hrzić. Ilia debuto estis sukcesa, pli ol atendite. En kvalifikaciaj matĉoj por la Ligo de Elementaj Lernejoj de Rijeka 1984.j., en "infera" konkurenco, nia teamo okupis la 1-an lokon en sia grupo. Ni ekdeziru al ili la feliĉon en la finaloj, kie ili defendados la ĉampionan tronon!

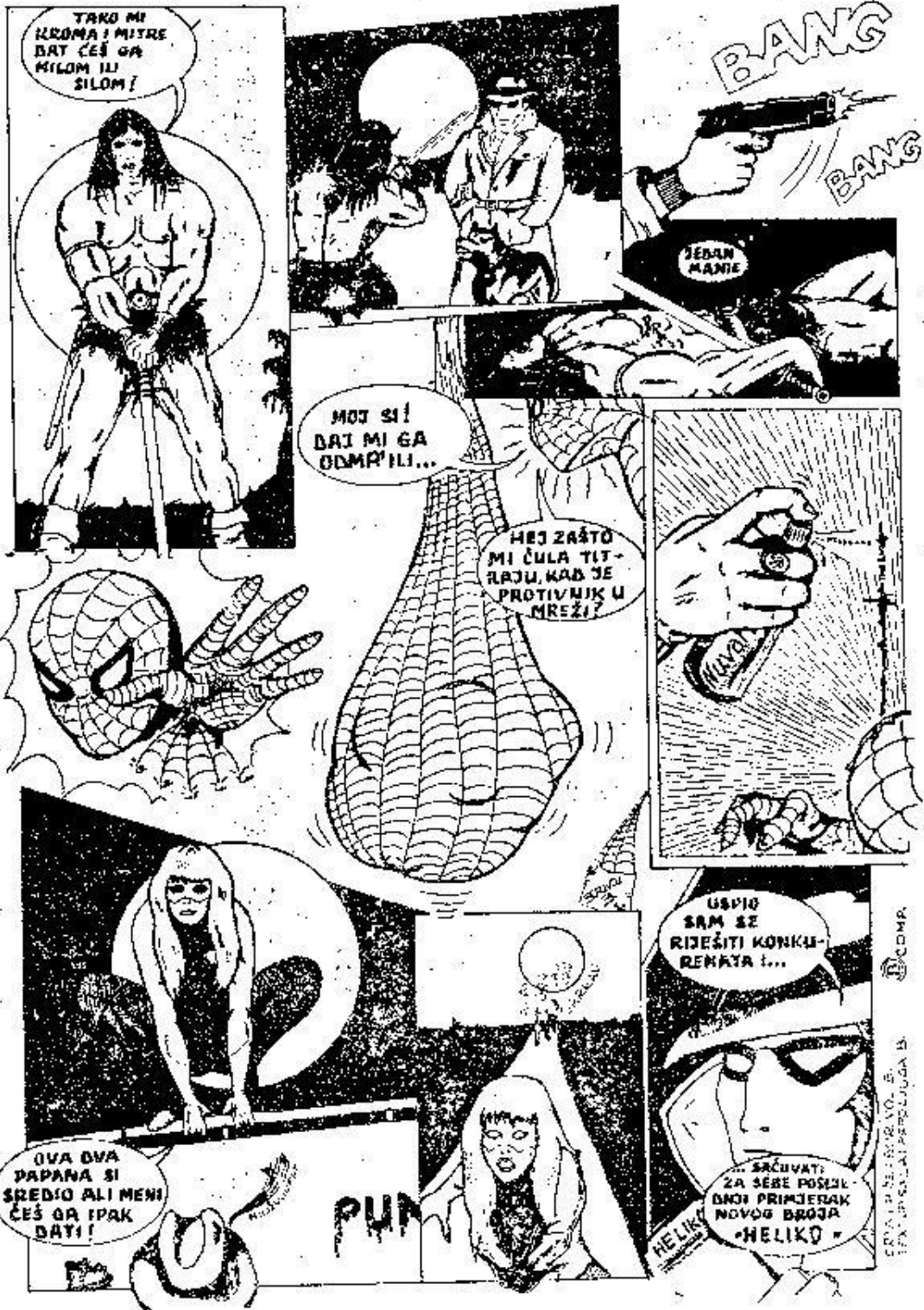
En nia teamo ludis: Martin Miharija 5,5(8), Adrijano Seršić 7(8), Edi Hrzić 6, (8), Ivan Tomljenović 5(7), kaj Sanja Jermić 1(1).

La teama ludis: : EL "Centar" 25, EL "Petorica Streljanih" (Čavle) 24,5, EL "Vežica" 24, EL "Nikola Tesla" 23,5, EL "Škurinje" 16,5 poentoj, ktp....

S.B.

POSLEDNJI PRIMJERAK

Kako i zašto su poraženi Konan, Spiderman i Cat Claw

SMIJTE SE

SMIJEH JE ZDRAV!

POZDERUH

— Postala sam sina da kupi dva kilograma paranača, a ti mi mu dali samo kilogram i pol -- protestira neka žena u trgovini.
 — Naša je vaga točna -- odgovara trgovac. — A da li ste vi izvagali sina?

Ginekolog saopštava mladoj devojci da je u drugom stanju.
 — Oh, ne! — uzdiše devojka.
 — kamo sreće da sam te večeri s roditeljima otišla u bioskop.
 — A zašto niste?
 — Film je bio zabranjen za mlade od 18 godina...

— Ne možete da spavate zbog ljubavi prema mojoj kćeri? ... sil je upravo tražim noćnog čuvara!

HRANA

Vetčin se Mate s privremeneog rada u inozemstvu. Na granici upita ga carinik:
 — Što imate u toj vreći?
 — To je hrana za svinje.
 — Pa to je kava, kakva hrana za svinje!?!
 — A što ja tu mogu? Ja sam kupio, a one ako hoće neka jedu, a ako ne, neka ostave.

ODLUČNO SAM MU REKLA:
— VRAĆAM SE MAJCI!

Mravlja posla

— Kad se ljudi istrijebe zbog međusobne netrpeljivosti, konačno će svijetom zavladati mravi!

— Žuti, crni ili crveni?

TRČI ČOVJEK
ZA AUTOBUSOM
I VIČE:
— STANITE,

STANITE!

— NEĆETE NAS STIĆI

NAIVAC

— Neki tip je... prepustio našu kokoš!
 — Pa gdje je, sad?
 — Tko?
 — Kokoši
 — Rekao je da je vodi u bolnicu.

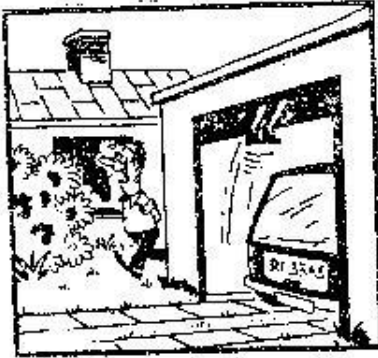
— Znači, opet si igrao karte.

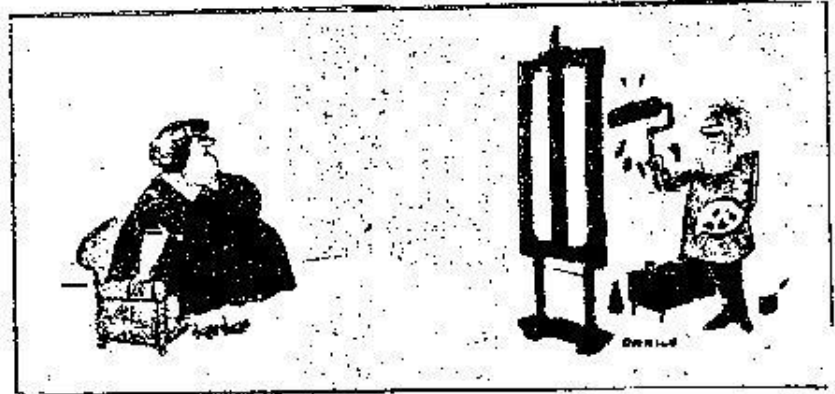
Doctor nas je dopunio samo jednu čašu na dan.

— MORAM, JA SAM ŠOFER!

Žesi li vidjela, draga,
kako sam podmazao
vrata od garaže?

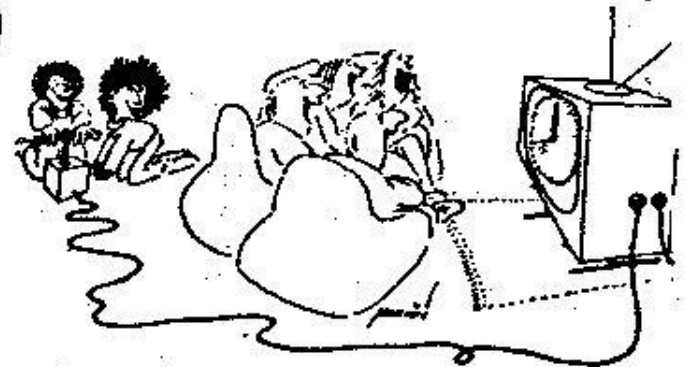

- Koliko puta treba da ti kažem: kuvaj tri sata, a ne tri minuta!

POUKA

Blijedog, mršavog muškarca, niska stasa oslovi na ulici vrlo lijepa žena: - Svidam li vam se? - O da, vrlo... - Stanujem u blizini; biste li svratili k meni na čašicu? - Radije od svega! - Odu u njen stan i udobno sjednu u dnevnoj sobi. Ljepotica, međutim, iznenada ustane i nježno će: - Samo se vi lijepo svučite - odmah se vraćam. Izgubi se zatim u drugoj sobi, a mršavko se žurno svučio, i pun očekivanja, ponovo se zavalj u naslonjač. Nakon nekoliko minuta ljepotica se vrati u dnevnu sobu vodeći za ruku šestogodišnjeg, mašinske očito svog sina: - Dobro pogledaj ovog čovjeka - reče mu strogo. - Tako silan, mršav i blijed ostati ćeš i ti ako ne budeš jeo juhu!

- Ne miči se, nije nas primijetila...

- Ne, zaista, ne možete saznati šta naš kuvar stavlja u peštetu koju toliko obožavate!

PERO

- Pero, što to radiš? S novog auta skidaš brisače! - Znam ja dobro što radim. Nije ni mom ocu nitko mahao ispred nosa, pa neće ni meni!

Tko će dalje?!

NE ZNAM...

